

См. также
3 харчы

**Күһүнгү үлэлэри дьүөрэлзэн
үрдүк тэрээһиннээхтик ыытыахха**

Оройуон совхозтарыгар сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин
балабан ыйын 18 күнүнээби сводката

Совхозтар	үлээлнir килir ахсаана	зөөнө ахсаана	ол илirгэр механизир.	өхсүү (гектар)	мүннүүу (гектар)	кэб-лэки (тонна)	сиклэс (тонна)
Карл Маркс	18	2	—	3543	—	2352	3524
Субуруусхай	—	—	—	8079	—	4114	3200
Эрлнлк. Эрмстнн	42	7	4	12671	—	7094	4000
«Чурапчы»	32	3	—	8900	—	4806	2033
«Мындабееый»	35	5	5	5321	—	7033	5270
«Мутудай»	119	12	4	6280	—	4526	4265
«Нуотара» уч.	—	—	—	200	—	200	—
Оройчон үрдүнэн	246	29	13	44994	—	30125	22292

Статистика өрөкүөннээги сүдөп.

Балаачан ийгэн 20 хүн-
гэр бүлэдхиктээх түмүк та-
хаарыллар. Онон совхоз-
тар билитин кэбинилибик-
кэ бугулунам турар, отчуо-
на көрдөрүлүбүккэ сыл-
дыр бирдирилээн дьом
оттообут отторун олорчу-
тун түмэллээр нөөдө.

Л. Оконешникова фотота.

Е. ПИНИТИН

Кэнинни ардахтартан
хортуоллуй хостоолуна хар-

Кыстык тэрээһинигэр сүө
сүһүттэри булууну, өрөмтө
ну ситэрбит үрдүнэн сүрү
һыаллыбатахпыттан сүөһү
гэ тута эбии аһылыгы хаачы
һыабатахпыт буолла. Тоду
дизэххэ, оттоһун бүтү
илик. Онно эбии аһылыгы
онорооччуларбыт улахан
нык тардыллар буоллулар.
Уу Олустаахха баар сорбот
аһылык сыбаһын үлэлэтэр
туһунан бөппүрүс били
һин да мөкчүөргэ сылдыр
билиһиктэ эбии аһылы
хайа да фермага онорул
лубат. Сүөсүһүттэр бэйэлэ
рэ бурдугу хорчокхойду
эбэтэр ууга булкуһан аһа
таллар.

(ССТА корреспондент-нарын биллэршилэри-нэй)

◆ **Партийнай олох: отчуоттар, быыбардар** ◆

**Кылаабынайа—тус бэйэ
холобура, дьоһура**

Район аппаратын ийнхүү манайгь сүхүх партийнай тэрилтэ коммунистара бэйлэлэрн биир сыллаах үлэлэрн отчуотун айтинайдыг дауулластлар. Секретари Н. И. Дьячковой дахьлатын сонунуу уонна бөлөхх критическайдыг огорбута муньах ыттыллаахтарын ордуу сэргэхситэ. Барыта 8 коммунист тыл эттэ.

Бу үнчлэсэ эрэ тийхэр чөлкөннээх партийнай тэрилтэ оройуонка иоруг үөрэдиритин салайыыга быһаччы орооһор, партийнай элээс муньахтарга аппарат үлэтин этипин салгыы тупсары суоллара утумнахтык көрүлүллэр. Нэһилэниэ кинигэр оокуолалар подколлективтарын отчуоттарыттан салаан учууталлар Бүтүн Союзтаагы съезээрин түмүктэрэ, сыл кылаабынай — атырдаах ыһынаабы — муньаар киирбит критическэй этикиэр уо д. а. көрүлүбүттэр.

Отчуждуур дахьаанка
итинхэхэ хабааннах шь
тыллыбыт партийнай-тэри
йэр, идеологическай-итэр
үлэ кизгик сырдатылл
бытын тэнэ, бириншэ көр
дөбүлүгэр сэл түбэшиниз
рэн уонна партийнай тэ
риктэлэргэ бодободой дьо
буру көрүү бэрээдигинэн,
хас бирдин коммуниста
общественнай политичес
кай үлэтигэр кылгас ха
рактеристика бэрилиннэ.

Ойтон көстөрүнүз, коммунистар элпирет үлэтин басы сүрүн сөлөкөтүгүз, общественная үлэүзгө даганы сөлөкөтүз аттарыгдан туурулуптутарын тизе, үгүстөз актанай позициялаахтерин көрдөр бүтүз. Холубур, түөрт коммунист пропагандинан. Бир ким көмө пропагандинан үлэүзбүтүз. Профсоюз райкомун уонна профком үлэтигэр партийнай собыдиал көмө күүһүрбүт. Манна элпитиз-тедизин бу үлэүз ошутаах, педагогическая үлэ ветерана Р. М. Саакин атаммыт. Коммунист П. П. Борисова профком председателин таптылаан үлэни биллэрдик сэрэгсиппит. Онук да буолан аппарата общественная нитэр үлэүз партийнай собыдиал бизитин олохтоомут. Маны тизе, бирдидизин да буоллар, партийнай соруудаах көтүмүхтүн сыйынанастык коммунистар критикаланналар. Он курдук, А. Д. Дьяковский аппарат ийинан үрдүк үөрэхтээх специалистерга теоретический семинары кыйан сүрүннээбүтү, савковская, В. И. Дегтярева, коллективтик лекционной үлэни тэрийкигэ уонна көрдөрөн агитацияны оңорууга бастах дыаһалларын мукурдааммыт. Дуоһунастаах үлэүз чолпу эдэһиһастаах критика районо үөрэнээччилэр производ-

ственнай үөрэхтээһинигэ, үлэс китигэ инспекторе Г. Я. Григорьевке олоһулунна. Оройун оһуолаһыгар кининэн сүрүнүннэхтээх үөрэнээччилэри производственной үөрэхтээһинигэ, үлэ дьобурдарыгар китигэ, онуоха туруктаах базаны үөскэтингэ сыллата хатылаһар «курсуйбут» итэстэр туора тыллыбаттар. Бу үлэ кэлигичи кэмгэ кигиэхтээбэр, төттөрүтүн, «хэтэ» быһаһылга. Оттон коммунист Григорий Яковлевич кэлин бэйэтин этикигэр туһайнаах болпурдуһу балаһча диригиник, олохтоохтун тохтоон сирдэппыттен санаалаатахха, кини дьаһыах өртүтэр суох буолбатахтар. Ол курдук, бүтүн оһуола реформатын бир хорук тымырынан, сүрүн хайысхатынан буолбут бу болпурооска кини өртүтээн ирдэһи балаһча турбут, сорох сэдэлээһиниэр эмээ суох буолбатахтар, чөлүк өйөнүөн, кэрэхсэини септөөх практической дьаһаллар да олохтоһмуттар. Холобур, кини тус көүлүзһининэн ааспыт үөрэх дьылыгар районо өртүтээн идээн конкурсу, семинары ыһпыттар. Ол ээрэри итинник сэмэй сонун да сэдэлээһиниэр оһуолаһынан, базовый сөххөтэринан септөөх өйөбүлү ылбатахтар. Ангарадс бу да холобур оройонка үөрэнээччилэри производ-

дүүдэвч, барьт, өртүгэн зэргийн өйбөлдүүдэд нэгдэж, бусад бүлэгт багтдаг.

Оскуула үлэтин үлэрийг түгүү учууталлар айымчыл-лаах үлэлэрттэн, киингэр идэни дэкигэр байаа-аах үлэлэрттэн байаачы тү-түлүктээх. Омок методиче-ской үлэни сага таһымга таһаарыи, бу үлэлэри ула-рыта түгүү мүнөөх кыт-тылаахтарыи болбомото-лорун киингэр турда. Манна критика уокка ба-йэи критикааныи бэрээ-дэтинэн үгүстэр тохтооту-лар.

—Отчуоттуур нэмтэ
партийн гэрлэт үөрэл-
тийн-ийтийн тутаах, бөдөл-
боллууростарын сэлтөөх-
түн дүүрлэлтэ, уурлахтар-
ы да ылынна эрээр, ол-
туолууте хонгуруоллеммат,
аналиталмат, онон туол-
банке хавлара үгүс, — днэ-
тэ районо сэлбидиссийн
э. т. М. А. Никифоров.
Онтон — салгыи араатар
кадрдары уонка резервнай
кадрдары кытта үлэс-
бээр итэвэстэр быылыг-
да үөрэх дыйлын сөлбөлө-
һүмкэ туоратыллыбатахтар-
ын санатта уонка маннал-
кээкиллээх сүүрүн боллу-
рус кумааыга кылларэ-
испийнхэтээһининэн муугур-
даммакка, чопчу биирди-
кйинэн үлэлэниэхтээһин-
хайска быһыытынан ту-
руорда. Тигээд, кини уоп-
сайанан иитин-үөрэтин

үндүлүчү негизинде билим-
төмө.

Үгүйсгэр үлэсэ сагалын
сыйланыг, киин нымала-
рын уларьтыны заргис-
тыр кестэ турар орутгэр-
тэн биир сүрүнээрнэн хо-
руот үөзүрүитин оро-
йоннаады совета (предсе-
датель А. С. Пигина) үлэ-
ни уларьта тутууга боч-
чумнааытк ылысбатын
ыйдылар. Совет муньха-
тара көдүүһэ суосун, үлэ-
ни демократичнейдих
общественность кууһугар ти-
рэбирин ыштарын оннугар
бу үлэни районо аппара-
тыгар сонгообутун, ошон
үлэ уруннулуу халымтан
тахсыбатын, төттөрүтүн,
үгүс принципиальной орут-
тэргэ туормас буоларын
коммунистар А. Д. Дьяч-
ковской, В. И. Дегтярева,
Л. Т. Егорова таһоолоон
аттилар.

Дийз кэргэнгэ оруун итгн болгуурууһун көрбүт ССКП райкомун II плену мун уургахтарын голорууга тутатана сөлөөх хайыска ылылрыбыт, хамсаанын тахсыбыт курдун биолбу- та эрзэри, элпин эмиз ум- нууга хаалан ээрэин, бу үлэ тыһынаах дьаленан би- гэрэгэмнэтин педагогичес- кый үлэ затерана П. Е. Спиридонов очкуу холо- бирдынан чигэттэ.

Сорохтор үлэни де-
матизациялаһын, иһтин-
нэрэн-биллэрэн иһин нэр-
дөбүлүн бэрээдэгийнэн да-

азынчилар. Сонун сабалаа-
лыннар итгнэхэ хабан-
наахтыг хөдүүнэ суох
хамгааннаа кубулутул-
лаларын холобурдааты-
лар.

Улаарыта тутууга хас биирдин коммунист туох кылааты киллэрбит, онуоха туох кыаалыбата дин бол, пуруоска уонна партиянай тэрилтэ бойобуой дьобурун көрүүгэ туох үлэ ыытыллыбыта дакылаакка чопчу этиллибэтэбин, өтөөн бу билигин хас биирдин коммунист олоххо сыһыан-нын критерий буоларын П. П. Борисова сизэдээт-тик санаатта. Кырдыасас коммунист Г. Г. Семенов районо аппаратын бухгалтериятыгар үлэлиир усулуобуйа суобун крити-калаата, онуоха кэнкэ бэйэ-тин этикэлэрин оңордо. Ити-ни сэргэ дакылааты дьүүл-лэһингэ учууталлар олорор усулуобуйаларын тупсарар наадатын туһунан эмкэс эти-линнэ.

Мунных кыттыылвахтера
партийнай тэрилтэ сыллаа-
бы үлэтин көрөтүнн сый-
нааастылар уонна ички
үлэс хайысха буолар ту-
һуннайх уураабы ылынны-
лар.

Партийнай тэрилтэ секретаринаан биир санаанан Н. И. Дьячковой хаттаан талыһына.

С. СМЕРНИКОВА.

◆ СОВЕТСКАЯ ТУТУУ: ТЭРИНЭР-МАССАВАЙ ҮЛЭ ◆

АКТИВНОҲЫ — ХАС БИИРДИИ ДЕПУТАТТАН

Сотворившая Мугудай сельский Советом исполкома сессия была весьма интересна и была уставата выплыть ула-тин туһунан отчуоттаа. Отчуоту исполком председа-теля Н. Д. Пермаков ту-рарда.

Олчуукка көстөрүнүз, совет сессиялара уонна исполкомун мунууһахтара быһыбар иһиниттэн ыһааргатыллыбыт быһаар быһыһылан конституционной болдьохторго ыһааһыһылар. Иһилинэ 25 быһаардыыр уоһуругар быһаардаммыт депутаттартан отчуотуур кэмэ үс кииһи уларыдылар. Сорох депутаттар Совет тэрийэр-маасса бэйи үлэтин тутаах болпуруостарын быһаарсыта балачча активнайдык кыһыһылар. Бастакы сессияда быһаар иһиниһи мунууһахтарга киирбит этинпэртэн сүүмэрдээн наһаа быһыһылан толорууга 8 этин ыһааһыбыта. Ол аата, үгүс депутаттар быһаардааччыларыттан толорууга ыһааһыт чолчу соруудаа үгүс үлэлээтиһэр. Бу наһаартан иһиниһи туолбат наһаа киирбитин туһунан отчуотка этиниһиһ. Ол уһунда, Иһаарыһааһа иһаарыһааһа болуһааһа аһаарыһа, Төлөйтөн аһаарыһааһа таһар сүүһи оһоһоһуу болпуруостара иһаарыһааһа сүүһиһааһа. Иһиниһааһа аһаарыһааһа толорууһааһа уонна толорууга сүүһиһааһа.

[illegible]

Нэлхикэн олохтоохторун ахсаан 1128 хийгэхэ тийн-дэ, ааспыт юни сүлгэ 71 кификэн эбилиннэ. Маралайыга да Төлөй Дирингэр да дьнз-уог тутган олохсуйуон бадалаах азы-йага суох. Ылаплар ааспыт икки сүлгэ 29 дьнзэни ту-гуунулар. Билигин 21 сана-дьнз тутуулаа түрэр. Оло-роор дьнз нэлхизиннэ биэр кифитигэр тиксэр изнэ— 14,5 кв. метр. Кыра уча-стантары сайыннорынын кэлин Төлөй Дирингин бө-түөлэгэ биллэрдик улаа-пыта, манна элбэх эдэр мал олохсуйах эрэрэ нэ-рахэбиллээк. Он түмүгэр бийин бу участанка адыс ылаастаах астуула ачч-лыһын. Манна барытыгэр сельсовет исполкома ба-лаача утумнаах үлэни ы-тарын бэлэтээбэт буо-луохка табыллыбат. Ол эрээри дьнз олохсуйуонун

диз-уот тутуутун көбү-
лээнигиз, быһаччы тэри-
йингиз исполком уонка де-
путаттар өссө да элбэди
өнгөрөллөрү эрэйдиллэр.
Нэһиликкэ билгитин 322
кыйи септөөх дыһанан-уо-
туонун хааччылла илик дьиз
отчуокка этиллэр.

Огчуготтуур эмнэг сав-
хаз цүүлүнэн Төлөйгө уон-
на Маралаайыга барыта 5
квартира туһага киирдэ.
Итини сэргэ савохоз хо-
туората, Төлөйгө 25 миэ-
стэлээх дөтсад тутулунуу-
лар. Билигин Төлөй оскуо-
латын саппаанына уонна
Маралаайыга амбулатория
дынатин тутуута ситэрил-
лэр. Аэспит сылга Мугу-
дай орто оскуолатын ка-
питальнайдык өрөмүөннэ-
һингэ элбэх үлэ ыытыллы-
бытын эмиз ахтар наада.
Итиня таһынан Маралаа-
йыттан Төлөйгө радио ли-
нияга тардыллан бу уча-
стах 36 ыала олохтоох ра-
дио сонунун истэр буолла.
Кини бөлүөлэкиз АТС ту-
руорудлан 100 ыал теле-
фоннаммыта эмиз ахтыл-
дыахтаах.

Ас-үөл программатин олоххо киллэрингэ эһи-дүннэ эртыугар ымыт-лар үлэн даһаны аныгы кирдэбүлгэ толору эппит-тин дин ээргэ эрдэ. Ол эрэри исполком бу бап-пуруоку үгүстүк туруорсар. Холбоһор, манна нэхэх ха-һааһыһыһы сайынноры туһунан ээспит кикн сылға аһыс төгүл аһаһ-һаһаһ эппэттилар. Биллэн тура

курван саялар суола-ини
суох өвсөтүгүлөр. Нэһиликэ
ыйлын ынах сүөһүтэ кэ-
пинки алта сылга 130-ч
төбөнөк сарбыллыбыта. Би-
литин кэтэх хаһайыстыба
70 бырыһыама сүөһүлээх
Биир ыалга ортотунан 2
лии тиксэр. Кэтэх хаһа-
йыстыбаны сайыннары-
биллэн турар, дыһыно си-
ри сиһыарыны кытта би-
һаччы сибээстээх. Бу бап-
пуруос эрайыллары кур-
дук олохтоотук быһаарыл-
ла илик эрэр, быһыл се-
дэлааһын баар буола-
диэххэ наада. Ол курдук
исповком түрүорсуутуна
совхоз салаалата савс кы-
ры, быстах сирдэргэн си-
ри кетераннарыгар, тыһы-
га үлээббиттэргэ, хогу ке-
һүүгэ сылдыбытыгарга өлү-
дэтэ. Инньэ гынан 70-тэ-
төксө хаһайыстыба ба-
тайлааннай оттуур ходоһа-
ланна. Үгүстэр сиһыары-
лыбыт сирдэрин күрүөлээ-
эрэллэрэ кэрэхсэбиллээ.
Быйыл кэтэх хаһайысты-
балар, барыллаан аабын-
нан, 350-ча тонна оту с-
ботуопкелөөтүлэр.

Нийгдлийнхээтэйгээ ааспа-
никийн сүлгэ уонна бий-
эсэс ийгэ барыта 197 то-
на үүт хомуулан сөөхөх-
түттарылынна. Оттон рай-
потребсоюз кэтэх хаһаа-
йыстыбалартан 10,8 тонн
үүтү уонна 22,7 тонна эт
ылла. Бу көрдөрүүтэр өс-
үрдүк буолуохтарыгар сө-
этэ. Ошон сельсовет ил-
сүөһүлээһинигэ, кэтэх ки-
һаайыстыбаны сайынна.

рыг баар хиахтары ба-
ртын тулгана сатнахгаз.
Онуоха, тух-хеннык ин-
нинэ, дьонго сирн-уоту
түүлээр үсүүлбуйаны
салгыи тэрийнхэхэ, бу тымн
суолталаах боппуруоһу
тигээр тийгэ түрүорсуох-
ха наада эгэ.

Исполком отчуотугар олохтоох үчрежденелэр тэрилтэлэр уонна общественной тэрилтэлэр иккин сүлгээх үлэлэрэ сиһилии кэлсинэнэ. Манна даҕаны исполком элбэх боллурго бу сүүрүннэһиниктэ быһаччы орооспута, олору быһаарыыга бапачча активнайдык кыттыбыта кэстөр. Бу өртүнэн Совет тэрийэр маассабай үлэлгэр үчүгү холобурдур бааллар.

Отчуулсна Совет баста
йааннай комиссиалары
үлэлэрэ эмнэ ахтылын
Клиналар тулааннах эбээ
Клиналарин тазарботехторо
сессияларга уонна испол
комнар муниципалыгар
боппуруостары баламнээх
иниэн эрэ мугурдаммын
төрө критикаланна. От
чуоттуур кэмнэ комиссия
лар бары кэрнэтэ биир д
бачумнаах агай боппуруо
тунан алаан-минээн дэ
рыктемматыллар. Ити хөлө
бүртөн тэрийэр-массеба
үлэ бу өргүкүн снтээ сүб
дэ, улахан нтээстээбэ көс
тор. Производство селос
ларынан көрөн тэрнэллэбэ
депутаттар болохторо эмн
күтүүөннээһи үлээзүбүтүл

Барьта 11 киш тал эттэ
Эгнэлэр, биллэн турар
араастар. Ол эрэри дье
ордук наадикер болгурсу

тара таарилынхлар. Ол
онхутер Совет тэрийэр-
маассабай үлэтин ырытын,
онно көстөр итэбэстэр тус-
тарынан нийччи-хоччу кэл-
сэтин кыаллыбата диэххэ
сеп. Арый сорох депутат-
тар Совет үлэтигэр кытта
сатарбалтарын туслах эбэтэ

Һиндустарын толорботторун
үгүстөр улахан итэзсэ
бытытынан азыннылар. Бу
туфунан отчуокка эмиз этил-
дибитэ. Холобур, сельсо-
вет депутаттара В. М. За-
харов, М. И. Полова, В. С.
Оконешников уонна С. Г.
Чөлбөрдиров бэл сессия-
ларга биридэ да тыл көтө-
бөн, кэспэтингэ кыттан
көрбөтүлэр. Маныым мун-
ньахтарга боппуруоһу ту-
руорсары, уолсай кэспэ-
тингэ кыттары наада-
лааһынан аахпат депу-
тат бышбардааччыларын
этиллэрин, туруорсууларын
олокхо киллэрингэ хайдах
үлэһинэ субуй? Уолсайы-
нан, Мугудай сельскэй Со-
вет депутат активноһын
үрдэтингэ боччумнаах үлэ-
ни ыттыаһын сатанар
буолбута чуолкай.

Исполком отчуоттаабыт
сэссийатыгар райсовет ис-
полкомун председателэ
Е. А. Борисов кыттан биди-
гин Совет ичингэр турар
сорултарга тохтоон тыл эт-
тэ.

Сессияда сельсовет ис-
полкомун председатели
солбуйааччыны талыы ту-
һунан боппурус көрүлүннэ.
Исполком председатели
солбуйааччынан Мугудай
орто оскулатын директо-
ра, депутат В. П. Иванов
талыллына.

П. ПЕТРОВ

◆ Тыл уонна дьыала ◆

Сибээс өнгөтө
кэнигир

Тайа сирин нэһилиэнньэ-
тигэр кыһамны, кини оло-
бун-дьаһадын тупсарыы-
бу партия, правительство
уларыта тутууга дьолун
суолталаах соруга. Ол, бил-
лэн турар, хавчыйыи эйгэ-
тигэр үлэлиир дьонго, кол-
лективага үлэни төрдүттэн
тупсарары эрэйэр.

Бишхээ, нийлэмжлэлийн
снбээс өнгөлөрүнэн хаач-
чийар тэрилтээ, үларьта
тутуу эмиз кестөр. Туох-
ханнык иннииз, норуот ха-
һаайыстыбатын бары эйгэ-
лэртигэр курдук, сага эконо-
мическай сүлхэннэһи-
ларга кириэн коллективна ик-
кис сүлүн хаһаайыстыбан-
най ахсаанынан үлэлиир.
Ол үлэ тэрээһинигэр, эппиэ-
тинээх, дысциплиинэни
бөөрөгөтүүгэ биллэр сабы-
дылланна.

Этиллибитин журдук, нэ-
һилиэннээ олобун таһымын
үрдэтин сибээс өнгөтүттэн
эмиз көстөр. Онон ордук
хаалан иһэр хааччылашы-
лаах кыры уचाастарга
болгомтону күүһүртүбүт.
Бу үлэ төрүт үлэрийиылар-
тан биридэстэринэн буолла.
Маныха 1995 сылга диэри
бигэргэммит оройуон соци-
альной-экономической сай-
дымтын быйаныгар олобу-
рабыт. Быйылгыттан үлэ са-
даланна. Ол союхостары
кытта дуогабарга олобурар.
Улахан үлэ «Чурапчы»
союзка ытылынна. Хо-
лобур, Бэрэ, Түөйэ учаас-
таарыгар туһааннаабынан
8,5—8 км телефон, радио
линиялара тәрдылыннылар.
Аппаратураһара бу дьыл
иһикк кэллэхтээх. Н. Н.
Сивцев 8 киһилээх монтер-
дарын биригээдэтэ манна
300-чэһэ тыһ. солк. үлэ-
ни толордо. Акардас
Бэрэвэ 53 тыһ. солк. Ула-
хан Күөлгэ эмиз сорох үлэ-
лэр ытылыннылар.

Карл Маркс өөтнэн
саяхозна Одьулуучтан Урэх
Куерэз диэри капиталнай-
дык оромунгаанз, Олору

руускай аатынан совхоз
Кындалыгар линия тардыл-
лыбыта.

Биш сүүрэн үлзбит—ли-
ниялары капитальнайдык
өрөмүөннээгин. Мамыаха
улахан кээмэйдээх үлэ Мы-
рыла—Мындабайы линия-
тыгар ыытылынна. Чуралчы
—Ытык Куол линиятыгар 10
км үлэ толорулунна, өрө-
йуон куораты кытта сибээ-
һин линиятыгар сорох сө-
гөрдүтүмү үлэлэрэ барды-
лар.

Производственной базелары кэсэтин, саггардыг-мэлдэгийн туар боппууос. Араас таһымнаах кэсэтин да суох буолбатах. Бу өртүнэн хаалыбыт улахан. АТС-тар уонна почта отделениеларын дьизэлэр, олус эргардилэр, кыарабастар, тымныылар. Онуоха үөрэһэн хаалбыт, үгэс онгостубут быһыыбыт-майгыбыт сирэ суох бытаанык туоратылар. Маныаха оройун үрдүкү советская, партийнай органнын уураахтара да-даны болдьобор толоруллубаттара үгүс. Ону сорох холобурдарынан чигэтиэбин. Райсовет сессиятын аналлаах быһаарытынан 1987 сылга дээр (Килээнкэ, Сыланга, Одулуункэ, Хатылыга, Арыылаахха АТС-ка аһаан дьизэлэр аһаах-таахтара эбэтэр сага тутулуохтаахтара, быһата, септөөх үлэлиир усулуобуйа тэримнэхтээбэ. Онуоха, Арыылаахтан уратыларга, хамсааһын суох. Холобура, Одулууннаагы АТС дьизэ сыллата кэриэтэ мытыллар капитальной өрөмүөн күүһүнэн турар. Болтоҕо-с сага АТС дьизэтин үлэбэ килэрин сирэ суох тардылына. Биигэ өртүбүтүттан аппаратура, оборудованиета абыллан бэлэм турар. Тутуута бүтэһинэ, монтаажыһынын мытабыт. Балыйаһына ордук Эрилик Эристин аатынан советскаа мөлөх. Бэйэни үбүлэнигэ

киркинэн, болпууус үл-
харчы өртүнэн ырахаттар-
даах буолла, онон Чакырсга,
Хайахсыкка АТС динэлэрин
болпууруоһа бэйэй да сал-
гытга ыланна. Арай быһыы
Хадаарга сана сибээс өтдө-
лөннөтүн аһар турунтаны-
быт. Онно сана дыаа үлэ-
бэриллэнэ. Котальнайа бүт-
тэр эрэ толору бэлэм буол-
тар кыахтанна. Иккиннинэ
Якутскайдаагы сибээс үлэ-
реалениетын 805 №-дээ
көһө сылдьар мехколони-
тын анал биригээдэтэ сорох
үлэлэри ытта. Ол күрдүх
оройуон киинигэр үс про-
грамманын үлэлэхтээх ра-
дио линиятын тардан бүтэр-
дэ. Аны аппаратуратын төр-
дүс кварталга кэпэһэ-
малларга эбик 300 телефон
точкаларын иллэрээт бэ-
лэмизинэ. Манна 800-чэ-
кыт. солк. үлэ төлөбүрү-
сүбээс үлэһэ бэйэ-
Экономической - социаль-
най сайдыыны быһаары-
нытынан 1995 сылга диэ-
ри кырыы учаастактарга
телефонизаагы суруннэ-
быһаарыллыахтаах. Эмкэ бу
биригээдэ күүһүнэн Арын-
лаахха, Килдэнгэ, Сылэ-
ска АТС-тар таһыллан үлэ-
лээт элэллэр.

Аспект сүлээрдаагар үл тэтимирдэ эрээр, бүгү сүхал бһаарышмы эрээр болпууустар сүх бһуобатхтар. Холобур, нөрдөбүгэ сөл түбэһинээр, кырыны производственной участктарга ышыллалх таах үлэ кэскиллэх билан хаттаан өнөхүлдүлөхтөх Төлөй Дирингар, Чыппара ба, О. д. а. бһуөлэктэртэ сака АТС-тары тэрийки сибзэс отделеннелары ашмы үөрэтингэ сүлдэр Итиннх бары өртүлэн толхуйдоммыт бһлаанын эр үлэлзгэхтэ бүгүнгү ирд билгэ сөл түбэһинээр үлэ хамнас барар туруктаа Нэһилэннээн халчһыыга миэстэлэртэн киирэр үксүүлэр, критическэй эткилэр арыяабаттары үлэн төрдүтэн түнсары үл эрээр.

В. ЕФРЕМОВ,
оройуонкаабы сибээс
үзөлий начальнига.

«Аренда: того бытаарабыт?» ыстатыйаны дүүллэхэбит

Кэтэх хаһаайыстыбаҕа
— киэн суолу

«Сага олох» хайуанск
Целиноградская уобалас
Маншук Мамедова аатынан
создохун кылаабынай эконо
мияна В. В. Шеац «Арен
да: тобо быһаарабытый»
дизи тоболоох ыстыгыйтын
аахтым уонна байэбит үлэ
бит туһунаа суруйарга
итиэнэ сорох санааларбын
этэргэ быһаарынным. Биһи
ги арендабыт кинилэр
киинэригэр маарынааба
та чаччы, ол гынан баран
кэм уруулуу созус буол
лахтара дии. Ким төһө
кыахтаабынан уонна олох
тоох усулуобуйага сөл
түбэһинэрэн үлэни тэри
йэ сатыыбыт. Итэһэс-быһ
эс, ситэ толкуйдамматах
дыһааны баар буолуо, о
нон санааны атастаһар
гытыгар бакарабын.

Эрийнх Эрстийн өвчинг
савхоз хабар түврт нэвч-
лээгэр нэвчилсэнээ ордор/
нэр этиг, үүгүн тугууу тэ-
рийэр биридн арндатори
енаммыт. Онуоха савхоз
үрдүнэн бири балеһанниа
ылыныллыбыта. Мин Хопто-
50 нэвчилээгэр арндатори-
нэн үлэллиргэ сөбүлэспит-
тим. Савхоз ылыммыт ба-
лаһанниатын гөрүт сокуон
сигостоммун, нэвчилээк шал-
ларын сирэй биридн көр-
сөн нэлэсэнтиттэн үлэбик са-
балаабытым. Барыта 70 тон-
на үгү, 5 тонна этл түтөр-
гэ, 240 тонна оту сөбөтүоп-
калырга бөлөөн тизрди-
биттээ.

Нийслэл 106 мяла 74,3 тонна үүтү, 3,3 тонна эти туттарарга дуогабардаспытара. Кикиларгэ 5-эки сиболдхоотон 430 гектар оттуур сир сийһарыллыбыта. Холтоолор бизрбит тыллэрын чигээхэтик тогоруулар. Балабан мыйн 1 күнүмээдү түмүгүнэ 91,3 тонна үүт соххоз суотугар государствога туттарылынна. Бу мый үстэе 100 тоннага тизрэдгэ сөрүктөнөн салгын үлэллилэр. Онон соххоз-пугар 112 тыһ. солк. ыраас барсы бизрэн, дуогабар быһытынан, олохтоох селсөөнхө 30 тыһ. солк. үбү ниллэрдэрибт дизи бо-долохпыт.

Бийил өт дүүл буолан уонна айылса тобыгастаах үсүлүбуйаларын таба туһанан, балезан айыи 4 күнүнээби түмүгүнэн 391 тонна оту соботуопкалаатыбыт, бу үлэ салгыы ыытыллар. Холобур, Д. Л. Далбаев 11, Е. Г. Родионов 7, А. Н. Сергеева 6 тонна оту бэлэмнээтилэр. Барыппарыназынан, дуогабардаспыт 06 ыал бикирдия бэйэлэригэр ылар отторо 4-5 тоннага тэҥнээбик курдук. Онон маллар бийыл сүөлүнү балачча ииттинэргэ былааннаппар, хотолорун кэнэтигэ түбүгэр түсүлэр.

Нэхилэйнхэ ордорунэр үүтүн, этин хомуйуу таһилан эрхмээрээр сайгарын

дѳһанын ордунарын, тухай бэрлэвчлэйн пропаганда-лааһынга элбэх үлэни ыс-таллар. Биирдинлээн кэпсэ-тигэн, мөлөх турунтааһы-ньирэйдэри көрөргө дууга-бардаһыны ысгытбыт. Ол түмүгэр Холтобо отделение-гэр 70-ча ороһу сага-төрүүсү ыаллар көрөр-буоллулар, ити хайысханан-үлэ бу күннэргэ салгыы-ысгытлаар.

Ол эрээри бийиги үлэбит барыта эриэ-дэхси үчүгэй-дик барар, итэбэс-быһаас суох, тэрээһин табыллыбыт буолбатах. Көрө сырыттаха, нэһиличчнээх бэятин наадыйытыттан ордонуар эрэ бороодуктаатын туттарар диирбит кэрэтэй. Эпэххэ сири ылан үгүс оту оттуур бааттан ыбыт үүтээрэр, өрөрчү туттарар түбэлтэлэрэ эмиз баар. Ити сири 5 сылга болдохтоон биэрийи тутатын көрдөрөр. Онон сири үһүн чэмэк, 20-30 сылга, болдохтоон биэринэххэ наарда. Очкосунан дьон олохтоохтун туһаңарга кыһаныык, нэһилиээхтик дьаһаныык этилэр уонна ону оройуон, нэһилиэк, совхоз салаалата хас уурайдаһын ахсын уларыттылааха. Ити — бастагытынан. Иккисинэн, хаһаайыстыбага сири 5-тин гекактан итээһиэ суогу ситиһириэхха. Ону туһааннаах хаһаайын бүтэйдээгин, оло-рорго табыгастаах дик салааларына, бабар, дыһа-уот тутуннун. Бэятин көмүлэ буолуохтаах.

Усууһун, биигиги өрө-
йоммутугар промышлен-
ность сайдар кэсинлэ суох.
Онон, уруккубут курдуу-
таа хаһайыстыбатын, са-
йыннарынан олорор кыах-
таахпыт. Ити бикрдийи ыал
3-4 ыһаар ыһахтаах уонна
онуоха дүүөрэлээх кыра
сүөлүлээх буоларын эрийэр.
Дьон оччосуна Ас-уөл про-
грамматин быһаарсыһаар
кыһаатанна этилэр. Маны өл-
дүүһүлү туһанан олоххо
киллэрэ сатыахха наада. От-
тон билиһиги туругунаа сов-
хозтар ылар бороодуужу-
һуларын саамай кырата 10-
20 сыла суох ники төгүл-
улаатыннарар кыахтара. М-
лигир курдук, Онон өрө-
йуон экономикатын өрө к-
төбүүгэ кэтээх хаһайысты-
баны бары зонаалларынан
уускэ сайыннарыны быһаар-
нар оруолу ыһааҕа.

Төрдүүнэн, техничeskэй
прогресс эмизгэр олоор-
бутунан нэтхэтэри технич-
нан сэбилээнгтэ сүрүн
болзомтону уурууха. Со-
рохтор аюус, ат хөлөнү дэ-
лэтэргэ эгэллэр. Ол 4-5 сү-
ле суух кыаллыбате чахчы.
Онон моторброктары, шасси
трактордары саксаастаан нэ-
тэхэ атыллыаха, кирилэр-
гэ туһаныллыаха айылбаах
бэри техничаны дэлэтнэххэ.
Онуоха саканы, бастыгы
айа, о-го-ро сатыыр дыок-

норбутун туһаныааха. Холбоур, Холтоводо пенсионер Николай Гаврильевич Федулов 4-5 киловатт кыамтаалах мотору олордон, бэйэтэ хаамар от охсору 1974 сыллаахха онорбута. Кини ити охсору 6-7 чааска 3 гаатар сирн охсор кыах таах. Оно 14 нүөр уматыгы ороскуоттуур. Ити үтүө сабаларыны бийиги кэнкиэлэччү олорон сэргээрбэллпит, оносту соруумалпыт кыһылаах. Федулов сака оноругун Одьулуунтан Егор Софронов, Василий Ефремов кэлэннэр көрөн-истэн, үөрэттэрэн бараннар, бэйэлэригэр аностон бэрт үчүгэйдик туһана сылдьаллар.

Николай Гаврильевич матырыйалын буолон бизэрдэххэ онорон бизэртэгэ үөрүүннн сөбүлэһэр. Ити 1800—2500 солк. кутан бизэрдэн атымлаһар мотоблоктааһар (чекхэзэсэр) хас эмэ таһуулапчы, уматыгар барыстаах.

Бэсигинийн, обществен-
най кэтэх хааюуныстыбамы
мизигээнэрийн тэгнэгэ тутан са-
йыннарымы соруга түрэр.
Оттон билигин урут эвено-
лар отгуур сирдэрийн кэтэх-
тэргэ үһэн бээрбигтэрийн
нурдук айдаараллар. Кыр-
дык, Холтозо чугас алаас-
тара, Таатта, Лаппа үрэхтэ-
рэ кэтэхтэргэ бэрлигибиг-
тэргэ, быиыл олоргон 200
тонна оту тутуубут, ходоһа
хаалбата. Сүөһү атазыттан
былдыһан кырдыбастар
оттообуттара совхозна ба-
рыһы эрэ азалла. Онон кэ-
тэхтэр динч атарыхсыта са-
наамыахха маада.

Урут даданы, бигрдүүлэн хөдөөтэйгээр эрдэвчлэн, сагаарилсан хөдөөтэйгээр элдэв огуу бэлэмжирч, өлгөм бүрдүг үүнээрээ, Оттон билигчнүүд курдук техник сайдыг үйлдвэр тохто турар нэгдүүлж, суулга турар бүтээх суох ардмалдхан үйлдвэрчилээр өнөрбүт өрсөлдөхтөй хэс да төгүл толугар барсыг үйлдвэрийн сөл. Онуу оройонка бигрдүүлэн ардмалдхордөр холбоордөр даданы көрдөрөөр. Онуу «Миндөөдэй» сөөхөс сирн өрсөлдөхчүүдэр, Эрлийн Эрстийн атынн сөөхөс бүрдүг үүннэ хортонпуйуу үүнээрээччилээрн үлээрэ толоруу данастайр.

Биирдчилсэн хөндийлэ-
ханы хыгга арендалахан
үлээлийн барыстадын би-
гзтик итээйдни. Маны хой-
дах сайынмөрөн, дөөһөн
оройуон экономикатын өрө-
нөгсөр тулунан бэйзмит
сансадытын этэрстигэр ба-
гарабын.

П. ФЛЕГОНТОВ,
Холтого отделенийн
архивдотор.

Балыһа кыһалҕата

Оройуон биир уһуна
улаастаа Соловьев участ-
ковой баллыһата хаһыс да
сылын арааһа уонна су-
һал көмө массынната суох
олорор.

Бийрл баланынабытыгар медицинскэй учулищаны сага бүтэрбит фелдшер үлэлин кэллэ. Того да собо-гох буоллар, шалпыы Алек-сеевскай оройуон Дааһа Амхатыл уонна Хайыах отделениегын халаччылар.

1988 с., этинньыгэ кар-дөһөн-кардөһөн списание-га тахсыбыт газыгы огос-тон баланына икки ый эрэ суурдубута.

Олорор сирбит өркүөн
киннитэн олус ыраах.
Суол сибээс суох. Онон
участковой балыһа үлэ-
һиттэрэ, профсоюз уолсай
муннабын уураабынан,
оройуонаабы кини ба-
лыһа салаалатыттан ара-
һы, суһал көмө массына-
тын бизэригэр көрдөһө
бут.

Профсоюз чиглэлээр:
Л. НИКОЛАЕВА,
А. СЕРГЕЕВА,
барьта 18 нийн илин
батгаарьт.

БИҮИЭХЭ ЭЛЛИЭТТИЛЛЭР

Оройуоннаабы киини ба-
лыыһа кылаабынай враһа
В. Н. Гребцов «Того үлэ-
лээбэтиг» дээн төбөлөөх
баччаахтар тахсыбатах сурук-
ка эппиэтэ хачыат бэс
ыйын 6 күнүнээсүм нүөмэ-
ригэр тахсыбата. Онон ки-
ни 950 аһын бэлэмниир
тукуна бэс ыйын 12 күнүт-
тэн үлэлиир кыахтаабын
курдук эппитэ. Оттон, дан-
ска, күн бүгүнүгэр дээр-
үлэлиир илик. Ол сүмүнүнэн
кылаабынай враһы солбу-
улааччы таб. Г. Н. АЛЕК-
СЕЕВЫ кытта кэспэтиһэ сы-
рыттыбыт, онуоха киини
манын эппиэттэттэ:

«950 аһын бэлэмниир
тукуна бэс ыйын 12 күнүт-
тэн үлэлиир кыахтаабын
курдук эппитэ. Оттон, дан-
ска, күн бүгүнүгэр дээр-
үлэлиир илик. Ол сүмүнүнэн
кылаабынай враһы солбу-
улааччы таб. Г. Н. АЛЕК-
СЕЕВЫ кытта кэспэтиһэ сы-
рыттыбыт, онуоха киини
манын эппиэттэттэ:

мүөһүнүүр-тутар учаастан
үлэһиттэрэ туһунугар. Он
эрэри тахсытыбата мөп-
тох, эргиччи аһаас, быйы
нигибээнэ киирэр. Ону
иһиттэн бүрүтэрээри ма-
һы таһастыыр комбинат-
тан матырыйаал ылыбыт.
Аны газовой эбэтэр элек-
трическэй оһохтоох буо-
луон наада. Ону куоранка
комплектация отделыгар
Захаров кытта кэспэти-
һэн ылыах курдуктук. Үлэ-
һиттэр булулбут, үөрэт-
тэрдилит. Онон алтынны
1 күнүттэн үлэс киллэрэр-
гэ кылананбыт. Урут ситэ-
риллэбэтэх үтүс үлэһэр
субу күнүгүргэ саба туту-
сатыбыт».

«Чурагч» совхоза ний-
рэлдэри хийгч хөтөн-
рун булалдаабыт. Отгон
няаньныг хийгч хиллэ-
ри бу ый тигэх күнээр-
гэр дээр тардаллар буол-
ла. Өрөмүөн үлэлэрин
хэмигчтэттан көрөн, бү-
тэллэк былаарынан, нян-
ныгч бөлөгөн ыйэн 17 кү-
нээр хөтөнхү киллээрэгэ

ЭРИЭ-ДЭХСИ БУОЛБАТА

бууяллар, Өрмүөн Арыш-
лаахкы пилюрама үлэлээ-
бээкэ тардылынна. Сылан-
на дэбаны ситэ илин элбэх.
Шөфтээктэрбит нэһи-
лээнээнэ олох-дьаһа

енотунан хайчньһар про-
изводственной комбинат
млабиктаро—Бурзас хотон

тутуутугар кемелөөллөр. Шөрмалар арендада кинр-биттерикни, бистах өрө-мүөн үлэлэрин сүрүннээн эмиз бэйэлэрин нүүстэринэн ытталлар.

Аһылык саяхтара Арыы-
лдахха, Сылаһа үлэһит-
тара Олоһу бэлэмнэр. Би-

дигтгита маньманса сийлэс, турнепс, коонньорбо сизтиллэр. Ол эрээри кэлэн иһэр кэлэн иһэр буолла маччирэг халтаһаан, жүн-кээри шам 1 тонна курдугуан намтаата эрээри, аспыт сым туйааннаах кэминээбиттээвэр 1,5 тоннанан элбэки ыан иһэбэт.

Г. СМЕРНИНОВ.

